

Film&TV-Producenterna

YTTRANDE
2018-10-19

Kulturdepartementet
103 33 STOCKHOLM

Diarienummer KU2018/01387/MF

Remissvar public service-utredningen

Om Film&TV-Producenterna

Film&TV-Producenterna är en branschorganisation för produktionsbolag i Sverige som utvecklar och producerar långfilm, dokumentärfilm, tv-program och reklamfilm. Organisationens medlemsbolag representerar merparten av svensk originalproduktion i SVT och övriga tv-kanaler.

Sammanfattning

Film&TV-Producenterna har begränsat sitt remissvar till de delar i utredningen som avser externa producenter, nämligen 5.5 SVT:s ansvar för svensk film och 5.6 Ansvar för att stärka en livskraftig produktionsmarknad, i omvänd ordning.

Film&TV-Producenternas synpunkter kan sammanfattas enligt följande:

- Film&TV-Producenterna värnar ett starkt SVT med ett brett och varierat utbud
- Film&TV-Producenterna tillstyrker Kommitténs förslag att det i anslagsvillkoren införs ett villkor om att public service-bolagen har ett ansvar att stärka en livskraftig produktionsmarknad.
- Momskompensation bör snarast utredas och införas för att uppnå konkurrensneutralitet mellan tjänster som SVT utför i egen regi och tjänster som upphandlas på marknaden.
- SVT:s årliga engagemang i svensk film bör inte understiga dagens nivå, dvs 100 miljoner kronor per år

Om SVT:s betydelse för svensk originalproduktion

I det begränsade språkområde som Sverige utgör har SVT en mycket viktig roll både som beställare och samproducent av svensk originalproduktion.

Svensk film- och tv-produktion och svenska produktionsbolag är beroende av ett fortsatt starkt SVT med uppdrag att tillhandahålla ett brett och varierat innehåll.

5.6 Ansvar för att stärka en livskraftig produktionsmarknad (s. 193 ff)

Angående uppdraget att SVT ska stärka produktionsmarknaden i hela landet (s. 200 f)

I public service-propositionen 2012/13:164 konstaterar regeringen att ”En livskraftig produktionsmarknad är viktig för att allmänheten ska få en mångfald i programutbudet.” Det fastslås vidare att en sund produktionsbransch är viktig för ”mångfalden i programproduktionen och därmed för programföretagens uppfyllande av sina uppdrag.”

Årliga undersökningar¹ från HUI Research visar att produktionsmarknaden är pressad. Siffror för 2017 visar att medianvinstmarginalen för medlemmarna i Film&TV-Producenternas tv-sektion är 1,5%. Många bolag har ett negativt resultat.

I en utredning² av marknaden för svensk tv-produktion från 2016 fastslås att samtliga tv-kanaler i Sverige har en mycket stark köpmakt i förhållande till produktionsbolagen och att detta riskerar att hota en livskraftig svensk produktionsmarknad, vilket kan leda till en reducerad mångfald och kvalitet, till skada för publiken.

Det konstateras också att SVT av olika skäl har en extra stark ställning. För det första har SVT en betydande intern utveckling och produktion, vilket innebär att man kan ersätta extern produktion mot intern produktion. Detta förhållande förstärks av att SVT inte kan dra av ingående moms, vilket kan skapa incitament för en större andel intern produktion än vad som annars hade varit fallet. För det andra har SVT genom sina licensmedel en säker finansiering. För det tredje är SVT i flera genrer ofta den enda eller klart största köparen, vilket avseende vissa typer av produktioner ger SVT en särskilt stark ställning.

Film&TV-Producenterna vill framhålla att relationen med SVT för närvarande är mycket god. SVT har i samarbete med Film&TV-Producenterna upprättat normalvillkor som fungerar som en utgångspunkt i förhandlingarna med produktionerna och som har bidragit till att ge en bättre balans mellan SVT och produktionsbolagen i enskilda förhandlingar.

Samtidigt kan konstateras att anslagsvillkoren är otydliga när det gäller SVT:s ansvar för produktionsmarknaden. I punkt 17 står att SVT i dialog med externa produktionsbolag ska säkerställa att företagets organisation för inköp och beställning av extern produktion präglas av tydlighet. Film&TV-Producenterna anser att tydlighet i organisationen är viktigt men att tydlighet i sig inte är en långsiktig garant för balanserade villkor med produktionsbolagen.

Tolkningen av SVT:s uppdrag när det gäller den externa produktionen kan gå isär. Å ena sidan kan med hänvisning till licensbetalarnas pengar hävdas att SVT bör ha bästa möjliga villkor gentemot alla utomstående aktörer. Å andra sidan kan göras gällande att licensbetalarna och allmänheten gynnas av att produktionsbolagen har bästa möjliga villkor, eftersom en sund och livskraftig produktionsmarknad leder till bättre idéer, högre kvalitet, större mångfald i utbudet osv.³

¹ Film&TV-Producenternas Branschindex 2014-2018

² ”Undersökning av marknaden för svensk tv-produktion” Copenhagen Economics 2016

³ Det senare synsättet har präglat regelverket som gäller i England, för BBC. Där stipulerar regelverket att en så kallad ”Code of Practice” ska finnas, med riktlinjer för fastställande av ersättningsnivåer, regler om fördelning av intäkter och rättigheter, samt bestämmelser om integritet och transparens i upphandlingsprocessen. Stödet för Code of Practice finns i UK Communications Act § 285 och i Ofcom:s ”Guidance for Public Service Broadcasters in drawing up Codes of Practice for commissioning from independent producers”. Där står bland annat uttryckligen att en huvudprincip ska vara att

Mot bakgrund av detta välkomnar och tillstyrker Film&TV-Producenterna Kommitténs förslag att det i anslagsvillkoren införs ett villkor om att public service-bolagen har ett ansvar att stärka en livskraftig produktionsmarknad. Vi delar Kommitténs uppfattning att ersättningsnivåer, fördelning av rättigheter och intäkter (som bland annat tar hänsyn till produktionsbolagens utvecklingsarbete), samt andelen extern produktion påverkar förutsättningarna för en livskraftig produktionsmarknad, se nedan. Vi vill i detta sammanhang återigen understryka betydelsen av SVT:s normalvillkor.

Angående produktion i hela landet (s. 201 f)

I utredningen föreslås att SVT:s uppdrag ska vara att stärka en livskraftig produktionsmarknad i hela landet.

Film&TV-Producenterna uppfattar att formuleringen ”produktionsmarknad i hela Sverige” riskerar att leda till tolkningssvårigheter. Film&TV-producenterna delar förvisso Kommitténs uppfattning att ”SVT, i den mån det är möjligt, bör måna om produktionsbolag även utanför storstadsregionerna”. Produktionsbolag utanför storstäderna kan, som Kommittén konstaterar, även bidra med lokalkännedom och lokal kompetens.

Formuleringen ”produktionsmarknad i hela Sverige” kan tolkas som att SVT:s utläggningar och samproduktioner bör fördelas jämnt över hela Sverige, vilket knappast har varit Kommitténs avsikt och inte heller är realistiskt med hänsyn till att antalet verksamma produktionsbolag i Sverige är förhållandevis litet. Film&TV-Producenterna anser vidare att intresset av produktion i hela landet i viss mån redan borde vara tillgodosett genom SVT:s speglingsuppdrag. Vi vill därför föreslå att villkoret avseende public service-bolagens ansvar för produktionsmarknaden omformuleras så att ”SR, SVT och UR ska stärka en livskraftig produktionsmarknad”.

Angående ersättning för utvecklingskostnader (s. 202)

Film&TV-Producenterna delar Kommitténs slutsats att det ligger i publikens bästa att det finns en livskraftig produktionsmarknad som över tid kan leverera högkvalitativt och relevant innehåll och utmana public service-bolagen till att höja kvaliteten på deras interna produktion. Vi håller också med om att ett möjligt sätt att stärka produktionsmarknaden mer långsiktigt kan vara att ta hänsyn till produktionsbolagens idéutveckling när ersättning och intäktsfördelning förhandlas, inte minst all den utveckling som sker som inte resulterar i en beställning.

Angående fördelning av rättigheter (s. 202 f)

Film&TV-Producenterna delar Kommitténs slutsats en livskraftig produktionsmarknad kan stärkas genom att produktionsbolagen ges ökad möjlighet att exploatera sin produktion eller sitt format.

Under hösten 2017 har SVT och Film&TV-Producenterna omförhandlat SVT:s normalvillkor för tv-produktion som innehåller viktiga skrivningar om bland annat rättighetsfördelning.

produktionsbolagen behåller sina rättigheter, vilket möjliggör för produktionsbolagen att ha intäkter från framtida exploatering på nya plattformar och även från produktion av nya program på uppdrag av utländska tv-kanaler, baserade på de programidéer/format som produktionsbolagen utvecklat. Ofcom har tillsynsansvar.

Vi instämmer i Kommitténs slutsats att villkoren mellan public service och produktionsbolagen bör bestämmas av parterna i dialog och att det gynnar produktionsbolagen om det finns en ömsesidig acceptans för villkoren, snarare än att public service åläggs specifika villkor av staten. Sådana ålagda villkor riskerar, som Kommittén konstaterar, även få svåröverblickbara konsekvenser för samtliga aktörer på radio- och tv-marknaden.

Kommitténs förslag att det i anslagsvillkoren införs ett villkor om att public service-bolagen har ett ansvar att stärka en livskraftig produktionsmarknad är i detta sammanhang mycket viktigt.

Angående omfattningen av utläggningen (s. 203) och frågan om momskompensation (s. 204)

Kommittén anser inte att en på förhand bestämd kvot för SVT:s utläggning är nödvändig, utan menar att SVT själv slutligt bör avgöra omfattningen av den externa produktionen. Kommittén påpekar samtidigt att det i uppdraget att stärka en livskraftig produktionsmarknad ligger en förväntan på att public service-bolagen ökar andelen extern produktion.

Film&TV-Producenterna välkomnar att det i uppdraget att stärka en livskraftig produktionsmarknad ligger en förväntan på public service-bolagen att öka andelen extern produktion.

Vi delar dock inte Kommitténs uppfattning att det därmed inte skulle finnas skäl att gå vidare med möjligheten att införa momskompensation för SVT.

Film&TV-Producenterna anser att det är ett mycket stort problem att det idag föreligger en snedvriden konkurrens mellan tjänster som SVT utför i egen regi och tjänster som upphandlas på marknaden. Så länge detta tillstånd kvarstår missgynnas tjänster som upphandlas på marknaden. Som konstaterades i förra public service-utredningen är en ytterligare komplikation att samverkan public service-företagen emellan fördröjas, vilket exempelvis motverkar en centralisering av interna administrativa tjänster hos ett av företagen.

En konstruktion för momskompensation utreddes och föreslogs inför nuvarande tillståndsförordning men regeringen valde att inte genomföra förslaget på grund av modellens konstruktion.

Film&TV-Producenterna anser att det är orimligt att tjänster som upphandlas på marknaden genom momsens missgynnas i förhållande till tjänster som utförs i public service-företagens egen regi. Vi menar därför att regeringen snarast bör ta beslut om att utreda frågan om momskompensation.

5.5 SVT:s ansvar för svensk film (s. 185 ff)

Angående SVT ska fortsatt ska bidra till svensk filmproduktion (s. 190 f)

SVT:s roll som samproducent och beställare av svensk film är, som Kommittén konstaterar, helt avgörande för den inhemska filmbranschen. Film&TV-Producenterna tillstyrker därför att

SVT under kommande tillståndperiod fortsatt ska bidra till utvecklingen av svensk filmproduktion.

Angående att SVT ska redovisa sitt engagemang i svensk film (s. 192)

Som konstaterades i filmpropositionen (prop. 2015/16:132 s. 38) så skiljer sig SVT:s roll som finansiär av svensk filmproduktion från övriga tv-bolags, dels genom omfattningen av investeringar och produktioner, dels genom SVT:s uppdrag i allmänhetens tjänst.

Film&TV-Producenterna tillstyrker Kommitténs förslag att SVT i underlag inför kommande tillståndperiod ska redovisa hur bolaget avser att satsa på svensk filmproduktion, samt att SVT i de årliga public service-redovisningarna ska redovisa och följa upp hur engagemanget för svensk film fortlöper, samt redogöra för eventuella förändringar av bolagets satsning på film framöver. Film&TV-Producenterna anser att denna redovisningsskyldigheten bör kombineras med ett krav på att SVT:s årliga engagemang i svensk film inte bör understiga dagens nivå, nämligen 100 miljoner kronor per år.

Film&TV-Producenterna anser liksom Kommittén att SVT:s besked om att under perioden 2017–2019 satsa sammanlagt 300 miljoner kronor till svensk film var mycket välkommet för den svenska filmbranschen. Åtagandet motsvarar vad SVT har gått in med även åren före 2017, med skillnaden att ungefär hälften av medlen då utgjordes av bidrag till Filmavtalet.⁴ Skillnaden är alltså, som Kommittén konstaterar, att de medel som SVT nu investerar i filmproduktion ger ett direkt ägande i filmerna som kan generera intäkter till bolaget, att jämföra med under Filmavtalet, då en stor del av SVT:s medel fördelades som stödmedel via Filminstitutet.

Förutsatt att SVT:s villkor med produktionsbolagen är utformade så att de stärker en livskraftig svensk produktionsmarknad (se SVT:s nya normalvillkor för lång spelfilm nedan), anser Film&TV-Producenterna att det finns fördelar med att SVT själv kan förfoga över de medel som satsas på svensk film. Vi menar att det gynnar svensk film att finansieringen av fördelas på flera aktörer med olika uppdrag och mål. Omvänt anser vi att det skulle missgynna svensk film om alla medel eller hela makten koncentrerades till en enda aktör såsom Svenska Filminstitutet.

Film&TV-Producenterna anser dock att det i anslagsvillkoren, utöver uppdraget att stärka en livskraftig svensk produktionsmarknad, bör framgå att SVT:s engagemang i svensk film även fortsättningsvis ska ligga på minst samma nivå som idag, dvs 100 miljoner kronor per år.

⁴ 2016 var SVT enligt Filmavtalet förpliktat att bidra med 44,7 miljoner kronor till Filmavtalet (vilket med 2 % uppräkningsmotsvarar 48,4 miljoner kronor år 2020) och att använda minst 43,8 miljoner kronor per år för samproduktion, medfinansiering och köp av visningsrätter, så kallat garantibelopp (motsvarande 47,4 miljoner kronor 2020).

SVT:s redovisade engagemang i svensk film t.o.m. 2016

År	Till Filmavtalet	Samproduktion osv.	Totalt
2011	37,5	70,3	107,8
2012	38,3	67,7	106
2013	42,1	47,7	89,8
2014	42,9	51,8	94,7
2015	43,8	52,5	96,3
2016	44,7	60,4	105,1

(Källa: 2013 års Filmavtal, Svenska Filminstitutets resultatredovisning och SVT:s redovisning till Svenska Filminstitutet)

Som Kommittén uppmärksammar har det under våren 2018 pågått förhandlingar mellan Film- och TV-producenterna och SVT om normalvillkor även för lång spelfilm, där olika modeller för fördelning av rättigheter och intäkter har diskuterats. Utgångspunkten för förhandlingarna har bland annat varit att SVT inte längre bidrar med resurser till Filmavtalet.

De nya normalvillkoren publicerades i maj 2018 och innebär i korthet att produktionsbolaget i förhållande till SVT har rätt till förtur till nettointäkter från exploatering av filmen samt till PRS till dess att produktionsbolaget har erhållit 135 % av sin insats. Film&TV-Producenterna anser att detta är en mycket välkommen och viktig åtgärd för att stärka en livskraftig svensk produktionsmarknad.

Normalvillkoren för lång spelfilm gäller till och med 2019 års utgång, dvs till dess att SVT:s ekonomiska åtagande på 300 miljoner kronor till svensk film löper ut.